

Het Parool 2 mei 2013 donderdag

Etiketten en mythes verfrissend ontrafeld

EDWIN VAN DER AA

Koen vossen, Rondom Wilders, Boom, EUR19,90 300 blz.

Een allesomvattend portret schrijven over de Partij voor de Vrijheid, is dat nou nodig of nuttig? Je moet wel onder een steen hebben geleefd, wil je geen weet hebben van de PVV. Probleem is dat ook bijna alle boeken en diepgravende artikelen uitgesproken vóór of tegen de club van Wilders pleiten. Maar nu ligt er het boek Rondom Wilders, dat een verfrissende uitzondering op de regel is. Auteur Koen Vossen zegt in de inleiding al dat hij een riskante onderneming is aangegaan. Toch doet de politiek historicus een dappere poging neutraal te blijven. Natuurlijk begint zijn verkenningstocht in het verleden, specifiek dat van de grote leider. Als ware het een 'coming of age'-film beschrijft Vossen Wilders' jonge jaren, de vakanties in Israël en zijn woonervaring in de verloederende Utrechtse wijk Kanaleneiland.

Toch drijven al vrij snel de eerste observaties boven. Vossen doet de bewijslast voor de stelling dat Wilders zijn haar heeft geverfd uit schaamte voor zijn Indische afkomst af als 'bijzonder mager'. En er moet ook weinig geloof worden gehecht aan een verhaal van Wilders zelf dat die de vernietigende invloed van de islam ontdekte na een diarreeaanval in Egypte. Ook komt één van de interessantste vragen rondom Wilders aan de orde: verandert een mens door jarenlange bewaking?

Vossen houdt zich slim op de vlakte over vraag of Wilders hierdoor is geradicaliseerd. Hij stapt snel over op de ontrafeling van de PVV en plakt vier overzichtelijke etiketten op de partij: islam-alarmisme, populisme, nationalisme en tucht-en-ordedenken. Daarna neemt de auteur vooral de Partij voor de Vrijheid in de praktijk onder de loep.

Hier verraadt Vossen een echte cijferliefhebber te zijn. Hij brengt aan de oppervlakte dat de PVV helemaal niet samen met de SP 'twee handen op één onderbuik' vormt. En de zogenaamd strak geleide partij heeft meer afsplitsingen meegemaakt dan befaamde ruziepartijen. Zo, weer een paar mythes ontrafeld.

Vossen is erin geslaagd in Rondom Wilders te balanceren op een dun koord van onpartijdigheid, al was de val een paar keer heel dichtbij en werkte geen enkele actieve PVV'er mee. De auteur verstrekt veel informatie die nog nooit zo in samenhang is gepresenteerd - knap staaltje noeste arbeid. En wat heeft de lezer uiteindelijk geleerd? Vossen zegt het in zijn slotbetog glashelder: De PVV is 'een geval apart'.

Nederlands Dagblad May 17, 2013 Friday

Goed overzicht van Wilders denken en doen

Om met de deur in de huis te vallen: historicus en publicist Koen Vossen heeft het beste boek over Geert Wilders geschreven. Er is al veel over Wilders en de PVV gepubliceerd, veelal betrof het gelegenheidsdocumenten, een aanzet tot een biografie dan wel verhalen van uitgetreden of verstoten partijgenoten. Vossens portret biedt wezenlijk meer. Wie iets over de PVV wil weten, of het nu de organisatie, de financiën of de ideologie van de partij betreft, wordt met de zorgvuldige

gepresenteerde feiten door Vossen op zijn wenken bediend. De kracht van dit boek schuilt in de gedegen opzet ervan, eerst de feiten nauwkeurig op een rijtje zetten en dan proberen tot een analyse te komen. Die aanpak levert heldere beschouwingen op, naast inzichtgevende en tot nadenken stemmende waarnemingen. Terwijl Nederland zich in 1999 druk maakt over de mogelijke gevaren van de millennium bug waarschuwt VVD-Kamerlid Geert Wilders voor de gevaren van het moslimextremisme. Na de aanslagen van 11 september 2001 is dit Kamerlid met terugwerkende kracht een ten onrechte genegeerde klokkenluider .

Hoe zat het ook alweer met de betrokkenheid van Bart Jan Spruyt bij Wilders politieke onderneming? Vossen, die onder meer sprak met Spruyt, doet uit de doeken hoe de conservatieve publicist vergeefs probeerde Wilders op het neoconservatieve pad te brengen. Teleurgesteld concludeert Spruyt dat Wilders een einzelgänger is die niet openstaat voor intellectuele gedachten en zich laat leiden door electorale motieven. Die conclusie is iets te voorbarig, zo blijkt uit wat Vossen weergeeft over de vier pijlers waarop Wilders ideologie is gestoeld. De constante is de strijd tegen de islam. Andere elementen zijn: het afzetten tegen de elite, het uiten van nationale trots en een uitgesproken voorkeur voor tucht- en ordedenken. Vossen zegt het zijn collega Robin te Slaa na dat het beter is niet het etiket fascisme op Wilders PVV te plakken. Wel behoort de PVV tot de familie van Europese partijen die als populistisch radicaal-rechts of nationaal-populistisch worden getypeerd. Die familieverbanden zijn uiterst actueel. Met het oog op de Europese verkiezingen van 2014 is Wilders momenteel druk bezig de banden aan te trekken met Marine Le Pen (Front National) en met Filip Dewinter (Vlaams Belang).

Rondom Wilders. Portret van de PVV. Koen Vossen. Uitg. Boom, Amsterdam 2013. 312 blz. 19,90

Piet H. de Jong

Elsevier 29 juni 2013

Begrijpelijk succes Gerry van der List

Toen de PVV geen gedoogsteun meer wilde verlenen aan het eerste kabinet-Rutte, beet de woedende premier Geert Wilders toe dat hij diens partijtje zou decimeren. Het is een van de vele beloften die de VVD-leider niet heeft ingelost.

Wilders verloor inderdaad terrein bij de verkiezingen van afgelopen jaar. Wellicht een straf van de kiezers voor het beëindigen van een mooie rechtse regeringsdroom. Maar inmiddels doet de PVV het in de peilingen weer goed – beter dan de VVD. De bijzondere politieke partij, zonder leden, is nog altijd een factor van betekenis. Over de achtergronden van dit succes gaat het boek Rondom Wilders van Koen Vossen. De politiek historicus neemt de PVV en haar leider op een voorbeeldige wijze serieus. Hij vindt het te gemakkelijk om Wilders af te doen als electorale opportunist of handelaar in angst, zoals zo vaak gebeurt. Nuttiger is het om te bekijken wat de PVV in de afgelopen jaren op lokaal, nationaal en Europees niveau heeft gepresteerd en wat haar programma precies behelst.

De maatschappijbeschouwing van de PVV is vooral onder woorden gebracht door haar aanvoerder en Wilders' ideologische rechterhand, Martin Bosma. Zij valt samen te vatten in een aantal kernideeën: de totalitaire ideologie van de islam moet krachtig worden bestreden; de gewone burgers, 'Henk en Ingrid', behoren te worden verdedigd tegen de 'linkse goedmensen' met hun 'zogenaamde idealen' en hun scherpe oog voor de eigen belangen; de nationale cultuur, eenheid en onafhankelijkheid verdienen bescherming en versterking; law and order moeten veel beter worden

gehandhaafd. Uit deze principes volgt een betrekkelijk samenhangend en eigenzinnig pakket van praktische voorstellen. Zo inspireert het nationalisme van de PVV tot verzet tegen de Europese Unie, tot een pleidooi voor meer aandacht voor vaderlandse cultuur en geschiedenis, tot het afwijzen van deelname aan dure humanitaire missies, tot het zo veel mogelijk beperken van de toegang van sociale voorzieningen tot autochtone Nederlanders. Met racisme of fascisme heeft dit niets te maken. Geen partij bijvoorbeeld waarschuwt zo krachtig voor antisemitisme als de PVV.

In de beschrijving van de woorden en daden van de PVV ontkomt Vossen niet aan de kwalificatie 'populistisch'. Maar het is dan wel een aparte, selectieve, intelligente vorm van populisme. Wilders volgt de volkswil niet blind. Zo weigert hij zich uit te spreken voor de doodstraf, hoewel hij hiermee goed zou kunnen scoren. Verder keert hij zich niet zozeer tegen de elite, zoals populisten, als wel tegen linkse elites, die volgens hem veel ellende hebben aangericht. Hij is bijvoorbeeld geen principiële tegenstander van het koningshuis, maar heeft alleen een gedurfde afkeer getoond van de 'politiek-correcte prietpraat' van de voormalige koningin Beatrix. Anders dan de doorsneepopulist is Wilders geen politieke buitenstaander die zich minachtend uitlaat over het parlement. Hij loopt al decennia rond op het Binnenhof en kent de Haagse procedures en mores buitengewoon goed. Weinig collega's hebben met zoveel enthousiasme over het werk in de Kamer gesproken. Wilders is een volksvertegenwoordiger pur sang. Als Vossen aan het eind van zijn informatieve studie speculeert over de oorzaken van de opmars van de PVV, komt hij helaas te spreken over 'populistisch onbehagen'. Hij citeert een medewerker van het wetenschappelijk instituut van de PvdA die dit omschreef als: 'een raar mengsel van globaliseringsangst, aanpassingsstress, multicultureel onbehagen, postchristelijke fantoompijn en postmaterialistische verveling'. Daar gaan we weer. De miljoen kiezers van de PVV worden hier weggezet als mensen met een afwijking, als patiënten met psychische klachten waarvoor ze zich in hun wanhoop wenden tot de kwakzalver Wilders.

Maar het boek van Vossen maakt nu juist duidelijk dat de aanhangers van de PVV betrekkelijk normale burgers zijn met reële klachten. Hun bezwaren tegen verspillend overheidsgeld, de te grote rol van Brussel, de massale immigratie, het multiculturalisme, gedoogbeleid, de verkwanseling van nationale belangen, vriendjespolitiek en andere misstanden waarvoor andere politieke partijen te weinig oog hadden, zijn vooral een blijk van politieke wijsheid en inzicht. Het gaat niet om rancune van boze burgers, maar om gezond verstand van betrokken kiezers.

Het succes van de PVV is vooral te danken aan de durf en vaardigheid om onderbelichte problemen aan de orde te stellen. Door die kwaliteiten is de partij van Wilders een verrijking van de vaderlandse politiek.